

buitenspel

Een onderzoek naar
het participatietraject
rond de openbare ruimte
op het Jeltje de Bosch
Kemperpad.

16 januari 2025

 kinderombudsman
metropool amsterdam

Inhoudsopgave

Kindersamenvatting	4
1. Waarom dit onderzoek?	6
1.1 Aanleiding	6
1.2 Wat aan de klacht voorafging	6
1.3 Vraag- en doelstelling	8
1.4 Reikwijdte en aanpak	8
1.5 Leeswijzer	8
2. Participatie: Wat houdt dat in?	9
2.1 Inleiding	9
2.2 Wat is het doel van participatie?	9
2.3 Wat mogen burgers in redelijkheid van een participatietraject verwachten?	10
2.4 Hoe kunnen kinderen betrokken worden in besluitvorming die hen aangaat?	10
2.5 Kinderparticipatie in de praktijk	11
2.6 De Amsterdamse participatieverordening (2024)	12
3. Hoe is er geparticipeerd op het Jeltje de Bosch Kemperpad?	14
3.1 Inleiding	14
3.2 Tijdlijn	14
3.3 Resumerend	17
4. Wat zeggen bewoners?	18
4.1 Inleiding	18
4.2 De overlast ervarende bewoners	18
4.3 De ouders van de op het Jeltje de Bosch Kemperpad spelende kinderen	19
4.4 De op het Jeltje de Bosch Kemperpad spelende kinderen	21
4.5 Schijnparticipatie	21
4.6 Resumerend	22
5. Welke dilemma's en knelpunten zag de gemeente?	23
5.1 Inleiding	23
5.2 Balanceren tussen spelende kinderen en geluidsoverlast	23
5.3 Op zoek naar een compromis	24
5.4 Reflectie participatie	24
5.4.1. Uiteenlopende belangen en gebrek aan vertrouwen	24

5.4.2. Betrokkenheid externe partijen en media-aandacht	25
5.5 Hoe om te gaan met kinderparticipatie?	26
5.6 Resumerend	26
6. Wat zijn de conclusies en aanbevelingen?	27
6.1 Inleiding	27
6.2 Bij de start van de participatie onvoldoende onderkend dat sprake is van wantrouwen	27
6.3 Belangen van bewoners onvoldoende geborgd gedurende participatietraject	27
6.4 Kinderrechten onder druk	28
6.5 Aanbevelingen	29
Bijlage: literatuurlijst	30

Kindersamenvatting

Wat is er aan de hand?

De Kinderombudsman van Amsterdam heeft een onderzoek gedaan naar wat er gebeurde met een pleintje op het Jeltje de Bosch Kemperpad in Amsterdam-West. Dit pleintje is een parkje waar vaak kinderen spelen. Er waren bewoners die last hadden van het geluid van de spelende kinderen in de voetbalkooi op het pleintje. Na meerdere klachten te hebben ontvangen, besloot de gemeente een geluidsonderzoek te doen. Uit dat onderzoek kwam naar voren dat er sprake was van geluidsoverlast. Daarom besloot de gemeente om de voetbalkooi te verkleinen. Sommige ouders vonden dat niet eerlijk. Zij wilden dat hun en andere kinderen op het pleintje en in de voetbalkooi kunnen blijven spelen. Daarvoor is er al zo weinig ruimte in de stad. De ouders vroegen aan de Kinderombudsman om te kijken of alles wel goed was gegaan.

Wat hebben we onderzocht?

We hebben bekeken hoe de gemeente de situatie heeft aangepakt. Hebben ze goed geluisterd naar iedereen? Was het proces eerlijk? Hoe heeft de gemeente de kinderen hierbij betrokken en hun rechten meegewogen in dit besluit?

Dit noemen we **participatie**: dat betekent dat iedereen mee mag denken en zijn of haar mening mag geven, zodat beslissingen beter en eerlijker worden.

Wat hebben we ontdekt?

We kwamen erachter dat:

1. iedereen het erover eens was dat geluidsoverlast moet worden voorkomen. Maar het vertrouwen in hoe de gemeente de overlast wilde aanpakken was laag. Veel buurtbewoners vertrouwden het proces niet en dat maakte het lastig om samen een goede oplossing te vinden;
2. kinderen niet genoeg werden betrokken. Omdat het om een speelse plek ging, is het belangrijk om ook hun mening te horen. Maar dat is niet gebeurd;
3. de gekozen oplossing niet goed werkte. De gemeente koos voor een middenweg tussen de wensen van de buurtpartijen maar dat was niet de beste keuze. Het probleem van de geluidsoverlast is niet goed opgelost en niet iedereen is tevreden.

Wat moet er beter?

De Kinderombudsman geeft de gemeente de volgende tips om het in de toekomst beter te doen:

1. Maak een duidelijk plan: Zorg dat iedereen weet hoe ze kunnen meedenken en waarover ze mee mogen praten. Zo voelt iedereen zich betrokken.
2. Luister naar kinderen: Kinderen hebben rechten en hun mening is belangrijk. Zorg dat ze mee kunnen praten op een veilige plek, op een goede tijd, en dat alle kinderen de kans krijgen om mee te doen.
3. Betrek iedereen: Zorg dat jong en oud zich gehoord voelen. Wees creatief, zodat iedereen mee kan doen op een manier die bij hen past.
4. Bedenk slimme oplossingen: Bijvoorbeeld: hoe kan het stiller worden op het pleintje zonder dat kinderen minder ruimte hebben om te spelen?
5. Houd het eerlijk: Laat bewoners zien wat er met hun ideeën is gedaan. Zorg dat het echt iets verandert, zodat mensen merken dat hun mening ertoe doet.
6. Werk met deskundigen: Zorg dat de mensen die alles organiseren goed weten hoe je kinderen erbij betrekt en dat ze hier ook in zijn opgeleid.

Waarom is dit belangrijk?

Spelen is heel belangrijk voor kinderen. Het helpt hen om gezond en blij te blijven. Ook hebben kinderen het recht om mee te praten en mee te beslissen over dingen die hen aangaan.

En nu?

De Kinderombudsman heeft de gemeente gevraagd om goed na te denken over haar tips. Het doel is dat de gemeente hiervan leert, haar eigen plannen beter maakt en zulke situaties in de toekomst voorkomt.

1. Waarom dit onderzoek?

1.1. Aanleiding

Bezorgde ouders in stadsdeel West richten zich in juli 2023 tot de Kinderombudsman Metropool Amsterdam (hierna: de Kinderombudsman). Zij klagen erover dat de gemeente, stadsdeel West (hierna: de gemeente) na klachten over geluidsoverlast op het Jeltje de Bosch Kemperpad (het 'postzegelpark') heeft besloten de daar aanwezige voetbalkooi te halveren. Zij hebben zorgen over de besluitvorming rondom de inrichting van het plein en vrezen dat het belang van kinderen wordt genegeerd in de plannen om het plein aan te passen. Dit, terwijl de kinderen het plein nodig hebben om samen te spelen en te leren. De ouders vinden dan ook dat het - in opdracht van de gemeente - opgestelde geluidsrapport (zie hierna) oneerlijk en incorrect wordt gebruikt. Ze hebben het gevoel dat de gemeente het belang van enkele klagende omwonenden boven dat van de kinderen stelt. De ouders willen dat kinderrechten beter worden beschermd en worden meegewogen in de besluitvorming. Hierop stelt de Kinderombudsman een verkennend onderzoek in en legt een aantal specifieke vragen over dit besluit aan de gemeente voor. Op basis van die verkenning stelt de Kinderombudsman in het voorjaar van 2024 een [onderzoek](#) in naar de vraag waarom er gekozen is voor een participatietraject en hoe dit traject uiteindelijk is verlopen. Het onderzoek richt zich uitdrukkelijk *niet* op de inhoud en de gewenste uitkomst van het participatietraject maar op het *proces*.

1.2. Wat aan de klacht voorafging

Al meer dan tien jaar klagen bewoners aan het plein bij het Jeltje de Bosch Kemperpad in Amsterdam West bij de gemeente over geluidsoverlast. Die geluidsoverlast ervaren zij door de voetbalkooi, maar ook door de verschillende manieren waarop invulling wordt gegeven aan het plein: er liggen twee jeu-de-boulevardbanen en naast de voetbalkooi, zijn er een tafeltennistafel en een 'picknickbank'. Ook is er een speelplek voor kleine kinderen. Het plein grenst bovendien aan twee horecagelegenheden met een terras. Veel buurtgenoten – en ook niet buurtgenoten - maken gebruik van het plein. Mensen geven er feestjes en er wordt door kinderen op gespeeld. Bewoners die overlast ervaren klagen over het intensieve gebruik van het pleintje, zowel overdag als 's avonds laat. Deze bewoners willen rust, maar worden dagelijks geconfronteerd met het geluid van spelende kinderen in de voetbalkooi, die dicht tegen de omliggende woningen staat.

De situatie aan het Jeltje de Bosch Kemperpad heeft geleid tot een conflict tussen verschillende groepen bewoners: (1) de overlast ervarende bewoners die in de naastgelegen "zusterflats" wonen en zich hebben verenigd in de bewonerscommissie DeBoschBiemond¹ en (2) de ouders van de kinderen die op het plein willen spelen en vertegenwoordigd zijn in belangengroep Buurtleven. De bewonerscommissie is opgericht door meerdere bewoners, die een gezamenlijk belang hebben bij de verbetering van de leefbaarheid en het woongenot. Buurtleven is opgericht om de belangen van bewoners van de Helmersbuurt in Amsterdam te behartigen en het samenleven in de buurt te bevorderen. De belangengroep wil de huidige staat van het plein behouden, omdat zij het belangrijk vindt dat kinderen gebruik kunnen maken van speelruimte in de stad. Beide groepen bewoners, dus zowel de overlast ervarende als de ouders van de kinderen, zijn het erover eens dat het plein een prettige en leefbare plek moet zijn waar mensen samen kunnen zijn zonder dat dit overlast veroorzaakt.

De gemeente Amsterdam heeft meermaals gepoogd een oplossing te zoeken voor de geluidsoverlast die bewoners van het Jeltje de Bosch Kemperpad ervaren. Maar na een herinrichting van het plein in

---

¹ De bewonerscommissie heeft zich op 16 oktober 2023 opgeheven.

2014, verschillende participatieprocedures, enquêtes, geluidsmetingen, bewonersvergaderingen én (individuele) gesprekken met omwonenden zijn problemen niet opgelost en ervaren omwonenden nog steeds geluidsoverlast. In maart 2022 legt de gemeente een voorgenomen besluit over aanpassingen aan en rond het 'postzegelpark' ter advisering voor aan de stadsdeelcommissie (hierna: de commissie). Dit besluit wordt eveneens voorgelegd aan de bewoners. Zij hebben daarop gereageerd.

Medio 2022 ontvangt de Ombudsman Metropool Amsterdam (hierna: de Ombudsman) een klacht van bewonerscommissie DeBoschBiemond over de geluidsoverlast op het Jeltje de Bosch Kemperpad. Ook wordt geklaagd over het feit dat de gemeente niet handhaaft op de overlast en over de wijze waarop de gemeente omgaat met overlastklachten. De Ombudsman besluit deze klacht over te dragen aan de gemeente met het verzoek deze op te pakken. Hij doet dit door de gemeente een brief te sturen waarin hij de aandacht vestigt op een aantal structurele aandachtspunten in het desbetreffende stadsdeel. In de brief benoemt de Ombudsman de door bewoners ervaren overlast en hun ervaringen. Vervolgens heeft hij verschillende gesprekken met het stadsdeelbestuur. De Ombudsman besluit geen verdere actie te ondernemen omdat de gemeente hem laat weten in gesprek te zijn met betrokken partijen teneinde een oplossing te vinden voor de problemen.

Uiteindelijk neemt de gemeente in juli 2023 een (herinrichtings)besluit over de aanpassing van de voetbalkooi. Naar eigen zeggen kiest de gemeente voor een compromis, gebaseerd op de voorstellen van de buurtbewoners, te weten een halvering van de voetbalkooi en het nemen van geluiddempende maatregelen, zoals het plaatsen van een groenstrook tussen de voetbalkooi en de zusterflats. Volgens de gemeente wordt het 'klankkasteffect' op die manier aanzienlijk verminderd. Belangengroep Buurtleven die het niet eens is met dit besluit, wendt zich tot de Kinderombudsman (zie aanleiding). De belangengroep maakt zich zorgen over (het inperken van) de speelmogelijkheden van de kinderen in de stad.

In september 2023 verzoekt Buurtleven de gemeente het besluit te heroverwegen en een nieuw geluidsonderzoek te verrichten. De gemeente wijst dit verzoek eind oktober 2023 schriftelijk af. Hierop spant Buurtleven in november 2023 een kortgeding aan en vordert bij de voorzieningenrechter dat het de gemeente wordt verboden uitvoering te geven aan het besluit. De gemeente zou volgens Buurtleven alternatieve maatregelen voor de geluidsoverlast onvoldoende hebben onderzocht. Daarnaast vindt Buurtleven dat er geen rekening is gehouden met het behoud van de speelruimte voor kinderen in de buurt. Buurtleven eist onder meer een nieuw geluidsonderzoek alvorens er een definitief besluit wordt genomen en vraagt om een verbod, althans schorsing van het besluit. De voorzieningenrechter wijst de vorderingen af en overweegt in het vonnis in kort geding, eind november 2023,² dat het besluitvormingsproces van de gemeente zorgvuldig is verlopen - met inachtneming van de beleidsvrijheid van een overheidsorgaan tot het inrichten van de publieke ruimte - en dat er geen sprake is van onrechtmatig handelen bij het besluit om de voetbalkooi te verkleinen. De voorzieningenrechter uit wel twijfels over de keuze voor het juridisch kader omtrent het meenemen van stemgeluid van spelende kinderen van het Peutz-rapport³ en de effectiviteit van de maatregelen tegen geluidsoverlast, maar acht deze niet voldoende zwaarwegend om het besluit te verbieden. De rechter beveelt de gemeente aan om samen met de buurt een mediationtraject te starten voor een oplossing met een breder draagvlak.

---

² Rechtbank Amsterdam, 28 november 2023. [ECLI:RBAMS:2023:7529](#)

³ Peutz is de partij die door de gemeente is ingehuurd als geluidskundige. Peutz is gespecialiseerd in advies en onderzoek op gebied van akoestiek en geluidsbeheersing

De rechter vindt het positief dat de gemeente ter compensatie van de verkleining van de voetbalkooi, wil onderzoeken of er een andere speelvoorziening geplaatst kan worden en adviseert dat de gemeente samen met Buurtleven gaat kijken wat er mogelijk is.

Tijdens de start van dit onderzoek is de gemeente in gesprek met beide belangengroepen. Een mediationstraject blijkt echter niet haalbaar. Volgens de gemeente zijn de partijen in de buurt het erover eens *'dat het versterken van onderlinge verbintenis en een veilige leefomgeving evengoed van groot belang is'*. Dat is dan ook de reden dat de gemeente in gesprek blijft met alle buurtbewoners en blijft zoeken naar een breder draagvlak bij zowel de bewoners die geluidsoverlast ervaren als bij de kinderen.

1.3. Vraag- en doelstelling

Dit onderzoek richt zich uitdrukkelijk op het participatieproces rond de herinrichting van het Jeltje de Bosch Kemperpad. De Kinderombudsman wil weten op welke wijze verschillende belangen van bewoners tegen elkaar zijn afgewogen en of (en zo ja op welke wijze) belangen van kinderen en jongeren in de besluitvorming zijn meegenomen. Wat zijn de ervaringen van de bewoners? Welke dilemma's spelen een rol? De vraag die in dit onderzoek centraal staat is: heeft de gemeente als het gaat om dit participatietraject gedaan wat in redelijkheid van haar verwacht mag worden? Hierbij richt het onderzoek zich onder meer op sub-vragen als: wat zijn relevante omstandigheden waarmee gemeenten rekening moeten houden bij het nemen van besluiten ten behoeve van het kind en welke overwegingen spelen een rol bij het optimaliseren van participatiebesluiten?

Doel is om lessen te trekken uit het verleden en ervoor te zorgen dat toekomstige participatietrajecten leiden tot inclusieve- en democratische besluitvorming, waarbij betrokkenen een actieve rol spelen in het participatieproces. Met dit onderzoek wil de Kinderombudsman bijdragen aan een effectieve, rechtvaardige en kindgerichte benadering bij participatietrajecten.

1.4. Reikwijdte en aanpak

Het onderzoek richt zich uitdrukkelijk alleen op het participatietraject en de wijze waarop bewoners (inclusief kinderen) zijn betrokken in de besluitvorming. Naast literatuur- en dossieronderzoek waarvan een analyse werd gemaakt, is in het kader van het onderzoek gesproken met de betrokken partijen, waaronder de bewonerscommissie en de belangengroep, de bij dit proces betrokken begeleider, de kinderen uit de buurt die gebruik maken van de voetbalkooi, diverse gemeenteambtenaren, én een expert op het gebied van jeugdparticipatie. De interviews waren gericht op het verkrijgen van inzicht in de ervaringen, perspectieven en belangen van de betrokken partijen. De resultaten van deze gesprekken en namen van de geïnterviewden zijn anoniem verwerkt. Voorafgaand aan de publicatie van dit rapport zijn de bevindingen van de Kinderombudsman met betrokken partijen gedeeld. Feitelijke onjuistheden in het rapport zijn aangepast.

1.5. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt kort beschreven wat wordt verstaan onder 'participatie' en wat bewoners hiervan kunnen verwachten. In hoofdstuk 3 staat een tijdlijn van relevante gebeurtenissen in het participatietraject op het Jeltje de Bosch Kemperpad. Hoofdstuk 4 vermeldt de ervaringen van bewoners met het participatietraject en hoofdstuk 5 gaat in op de dilemma's van de gemeente. In hoofdstuk 6 staan de conclusies en aanbevelingen aan de gemeente vermeld. In de bijlage staat een literatuurlijst.

2. Participatie: wat houdt dat in?

2.1. Inleiding

Participatie biedt burgers de mogelijkheid om hun stem te laten horen en invloed uit te oefenen, vooral als zij bezorgd zijn over geplande maatregelen die hun woon- en leefomgeving kunnen veranderen. Daarmee is participatie in de loop der jaren een belangrijk thema geworden. Participatie kan op verschillende manieren plaatsvinden, waarbij de mate van invloed van burgers verschilt: van informeren tot raadplegen over beleid. Soms mogen burgers adviseren of meebeslissen. Daarnaast kan participatie in verschillende fases van een project of besluitvormingsproces plaatsvinden en op verschillende overheidsniveaus.⁴ Door participatie voelen burgers zich meer verantwoordelijk voor de uitvoering van besluiten waardoor deze meer duurzaam en breed gedragen zijn. Bovendien stelt participatie de overheid beter in staat aan te sluiten bij behoeften van haar inwoners, wat goed is voor het vertrouwen in de overheid en samenleving in het algemeen.⁵

In de literatuur zijn er verschillende definities van participatie te vinden. Voor dit rapport wordt de volgende definitie gehanteerd: *“participatie is een proces waarin individuen, groepen en organisaties de vrijheid hebben en door de overheid in de gelegenheid worden gesteld en ondersteund om invloed uit te oefenen op besluiten die hun belangen en omgeving aangaan.”*⁶

2.2. Wat is het doel van participatie?

De gemeente organiseert participatie met name omdat dit soms wettelijk verplicht is.⁷ Bij bepaalde besluitvormingsprocessen, zoals het vaststellen van een omgevingsplan, moet de gemeente haar inwoners de mogelijkheid bieden om hun zienswijzen in te dienen.⁸ Naast deze wettelijke verplichtingen kan de gemeente tevens kiezen voor vroegtijdige participatie, waarin meer ruimte is voor maatwerk en vrije invulling. Dit is afhankelijk van het specifieke project of onderwerp.⁹

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om in het publieke belang te handelen en is voor de invulling van deze taak afhankelijk van deskundigen. Hiertoe kan ook specifieke kennis van burgers worden gerekend. Lokale of specialistische kennis kan de gemeente immers helpen beleid te ontwikkelen dat beter aansluit op de behoeften van de gemeenschap. Een goed uitgevoerd participatietraject kan de relatie tussen gemeente en haar inwoners verbeteren. Het kan helpen om eventuele problemen en meningsverschillen vroegtijdig te identificeren en op te lossen. Op die manier wordt er gewerkt aan efficiënte besluitvorming. In beginsel is participatie dus een goed middel om in te zetten om weerstand tegen veranderingen te verminderen. Doordat de overheid de burgers de ruimte geeft om mee te praten, krijgen zij niet alleen de mogelijkheid om actief deel te nemen, maar ook de tijd om de veranderingen te accepteren en te verwerken.

---

⁴ Nationale ombudsman. Een goed begin is het halve werk. Een onderzoek naar participatie bij infrastructurele rijksprojecten, 10 oktober 2019. Rapport 2019/041.

⁵ Raad voor het Openbaar Bestuur, *Loslaten in vertrouwen*: naar een nieuwe verhouding tussen overheid, markt en samenleving, 22 november 2012.

⁶ In het rapport van VNG, aan de slag met participatie, wordt verwezen naar diverse definities, zoals: ProDemos. (2018). Monitor burgerparticipatie 2018. Een inventarisatie van gemeentelijk beleid en activiteiten op het gebied van burgerparticipatie, Den Haag. - Visser, V., van Popering-Verkerk, J. & van Buuren, A. (2019). Onderbouwd ontwerpen aan participatieprocessen: Kennisbasis participatie in de fysieke leefomgeving. Govern EUR, Erasmus Universiteit Rotterdam. - Michels, A.M.B. (2011). De democratische waarde van burgerparticipatie: interactief bestuur en deliberatieve fora. Bestuurskunde, 20(2), 75-84.

⁷ <https://vng.nl/artikelen/participatie-de-lokale-democratie-versterken>

⁸ Volgens afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb)

⁹ <https://www.tanger.nl/kennisbank/de-omgevingswet-en-participatie/>

2.3. Wat mogen burgers in redelijkheid van een participatietraject verwachten?

Voor het (herstel van) vertrouwen in de gemeentelijke overheid is het van belang dat zij – in de ogen van haar inwoners – rechtvaardig optreedt. Wat mogen inwoners van een gemeente, vanuit burgerperspectief, ten minste verwachten als het gaat om ‘behoorlijke’ participatie? Over het algemeen verwachten zij een zorgvuldige voorbereiding en een eerlijke participatie.¹⁰ Dit houdt in dat binnen een goed ingericht participatietraject elke stem wordt gehoord en dat de inbreng van burgers meetelt. Burgers mogen van een participatietraject verwachten dat de volgende uitgangspunten worden gehanteerd: (1) inclusie, (2) transparantie, (3) verantwoording en (4) empowerment.¹¹ En als de gemeente erin slaagt om het proces van participatie volgens deze punten ‘behoorlijk’ vorm te geven dan zullen burgers het proces als rechtvaardiger beoordelen.

Bovengenoemde uitgangspunten staan niet op zichzelf maar zijn nauw met elkaar verweven. Vanuit inclusie moet iedereen, ongeacht zijn of haar achtergrond, status of kenmerken, de kans krijgen om mee te doen. De overheid moet rekeninghouden met de representativiteit en toegankelijkheid om mensen te laten participeren.¹² Dat betekent dat zij de nodige ondersteuning, kennis en middelen krijgen om effectief deel te nemen aan de besluitvorming.¹³ Het moet voor burgers duidelijk zijn of het gaat om een eenvoudig vraagstuk waarover zij concreet kunnen meedenken of juist om een complex vraagstuk waar meer onderzoek en overleg voor nodig is. Voorts mogen ze verwachten dat de gemeente verantwoording aflegt over keuzes die worden gemaakt. Tot slot is het opstellen en gebruikmaken van een participatieplan belangrijk voor het bereiken van een geslaagde participatie.¹⁴

2.4. Hoe kunnen kinderen betrokken worden in besluitvorming die hen aangaat?

Het recht op participatie voor kinderen is opgenomen in artikel 12 van het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (hierna: IVRK). Het gaat om het recht dat kinderen hun mening kunnen geven over alle zaken die hen aangaan én het recht dat aan die mening passend belang wordt gehecht bij de uiteindelijke beslissing. Het Kinderrechtenverdrag is een verdrag dat door Nederland is ondertekend en geratificeerd.¹⁵ Het recht op participatie is één van de vier grondbeginselen van het Kinderrechtenverdrag.

Bij het recht op participatie kan onderscheid worden gemaakt tussen collectieve en individuele participatie. Collectieve participatie heeft betrekking op inspraak van groepen kinderen en jongeren, al dan niet op formele basis of in institutioneel verband. Bij individuele participatie gaat het om het spreekrecht van een kind in een individuele zaak.¹⁶ Er is een verband tussen het recht op participatie en het recht op informatie (artikel 17 IVRK). Dat is logisch want betekenisvol participeren is pas mogelijk als kinderen toegang hebben tot – voor hun leeftijd passende – informatie. Kinderen bieden een waardevol perspectief als het gaat om zaken die betrekking hebben op hun directe leefomgeving, zoals speelplaatsen, scholen en buurt activiteiten. Het participatierecht heeft ook een link met het recht dat het belang van het kind de eerste overweging moet zijn (artikel 3 IVRK). Het vaststellen van dat belang wordt lastig als het kind niet zelf wordt gehoord. De overheid is dus verplicht om, in het

¹⁰Van Dalfsen, F., Wesseling, H. & Blok, S. (2021). *Leren in participatieland: slimme participatielessen uit de praktijk*. Utrecht: Berenschot.

¹¹Voor deze definitie zijn onder andere de volgende bronnen geraadpleegd: Arnstein, S.R. (1969), *A Ladder of citizen participation*; International association for public participation (IAP2); Hart, R. (1992), *Children's Participation: From tokenism to citizenship*; Cornwall, A. & Gaventa, J. (2011). Zie ook: NVVB, WRR, Movisie, en Platform31. Verder: *Handboek participatie* (VNG); Vermaak, H. & De Caluwé, L., *De kunst van het samenwerken: over interactieve beleidsvorming*; Derksen, W. & Boogers, M., *De burger als partner: Handboek burgerparticipatie bij gemeentelijk beleid*; en Tonkens, E., *Vertrouwen in burgers: Over burgerschap en democratie in de 21ste eeuw*.

¹²Visser, V., van Popering-Verkerk, J. & van Buuren, A. (2019). *Onderbouwd ontwerpen aan participatieprocessen: Kennisbasis participatie in de fysieke leefomgeving*. GovernEUR, Erasmus Universiteit Rotterdam.

¹³Visser, V., van Popering-Verkerk, J. & van Buuren, A. (2019). *Onderbouwd ontwerpen aan participatieprocessen: Kennisbasis participatie in de fysieke leefomgeving*. GovernEUR, Erasmus Universiteit Rotterdam.

¹⁴Een participatieplan maakt onder andere helder wat het doel is, wie er hier aan deelneemt en wat de rol is van de participanten.

¹⁵Zie de artikelen 3 en 12 Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind (IVRK).

¹⁶M. Blaak e.a.(red.), *Handboek Internationaal Jeugdrecht*, Leiden: Defence for Children 2012, p. 262.

kader van het maken van het beste besluit voor het kind, de input van het kind te betrekken.¹⁷ Hoe groter de impact van de uitkomsten op het leven van een kind, hoe belangrijker het is dat er passend gewicht wordt gehecht aan de mening van het kind.¹⁸ Dit draagt bij aan het gevoel van eigenaarschap en verantwoordelijkheid voor hun omgeving. Het helpt kinderen groeien in hun persoonlijke en sociale ontwikkeling. Zij leren verantwoordelijkheid nemen, samenwerken, hun mening uiten en kritisch nadenken.

Het VN-Kinderrechtencomité heeft vijf regels opgesteld om ervoor te zorgen dat kinderp participatie daadwerkelijk betekenis heeft. Het gaat erom dat kinderen: (1) voldoende toegang tot informatie krijgen; (2) hun stem kunnen laten horen en (3) daarin serieus worden genomen; (4) een terugkoppeling krijgen over de beslissing die is genomen en (5) de mogelijkheid krijgen om te klagen als zij het niet eens zijn met een beslissing. Unicef¹⁹ heeft deze regels voor lokale overheden uitgebreid en de volgende lijst met negen voorwaarden opgesteld:²⁰

1. Kinderen krijgen op een transparante en informatieve manier duidelijke, inclusieve en kindvriendelijke informatie over hun recht om te participeren.
2. Participatie is vrijwillig. Kinderen mogen kiezen of ze meedoen en bepalen zelf of ze stoppen.
3. De gemeente behandelt kinderen respectvol en houdt daarbij rekening met de achtergrond van de kinderen. Zij zorgt voor een veilige omgeving voor vrije meningsuiting.
4. De participatie sluit aan op het leven en kennisniveau van kinderen. Zij mogen zelf ook onderwerpen aandragen die zij belangrijk vinden.
5. De gemeente zorgt ervoor dat de voorbereiding kindvriendelijk is door de informatie op een begrijpelijke manier te presenteren.
6. De gemeente zorgt er actief voor dat alle kinderen, ongeacht achtergrond of omstandigheden, kunnen deelnemen.
7. Gemeentelijke medewerkers krijgen een training om participatie begeleiden. De gemeente biedt ondersteuning en ruimte om hun vaardigheden te ontwikkelen.
8. De gemeente zorgt ervoor dat kinderen veilig kunnen participeren. Er is ook een 'Child Safeguarding' gedragscode aanwezig.
9. De gemeente verantwoordt achteraf hoe zij de inbreng van kinderen heeft verwerkt en welke invloed hun participatie heeft gehad op besluitvorming.

Eén van die voorwaarden is dat gemeenten een zogenoemde [Child Safeguarding](#)-beleid dienen te hebben én dat betrokken ambtenaren hiermee bekend zijn. Maatregelen die onder dit beleid vallen zijn veelal gericht op het creëren van een veilige omgeving voor kinderen buiten en tijdens een participatieve activiteit. Dit houdt in dat betrokken ambtenaren op de hoogte moeten zijn van de gedragscode, er voorzorgsmaatregelen zijn getroffen om de veiligheid van de kinderen te waarborgen én dat de betrokken kinderen en jongeren weten wat ze moeten doen als hun rechten geschonden worden of als ze zich onveilig voelen.

2.5. Kinderparticipatie in de praktijk

Hoe kinderen op een speelse en creatieve manier actief betrokken kunnen worden bij een participatietraject laat onderstaand voorbeeld zien.

---

¹⁷ Kinderombudsman, *Het beste besluit: Richtlijnen voor het betrekken van kinderen bij besluitvorming*, <https://www.kinderombudsman.nl/brochure-het-beste-besluit>. Tijdens de afronding van dit onderzoek publiceerde de Nationale Kinderombudsman een kinderrechtentoets met vier stappen om te komen tot beste besluiten voor kinderen bij regelgeving en beleid.

¹⁸ Kinderrechten.nl, *Artikel 12: Het betrekken van kinderen bij besluitvorming*, <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-12-betrekken-kind/>

¹⁹ UNICEF Nederland, *Overzicht betekenisvolle participatie binnen Child Friendly Cities Initiatives (CFCI)*, Programma Child Friendly City.

²⁰ UNICEF, *Programma Child Friendly City*, <https://www.unicef.nl>

Natuurspeeltuin Sloterpark in Amsterdam²¹

Bij het ontwerpen van een natuurspeeltuin heeft de gemeente nagedacht over verschillende methoden en werkvormen. Afgestemd op specifieke doelgroepen en participatiedoelen. Zo zijn in vier maanden tijd zo'n 180 kinderen, ouders en andere stakeholders betrokken. Er werd veel tijd en energie gestoken in kinderparticipatie: tijdens een knutselmiddag hebben 26 kinderen door middel van 'kijkdozen' eigen versies van de natuurspeeltuin gemaakt en er zijn meerdere jonge kinderen (tussen 6-11 jaar) een middag gaan spelen in een (andere) natuurspeeltuin. Een week later hebben zij aan de hand van eigen ideeën hun meest ideale natuurspeeltuin ontworpen. Verder zijn straatinterviews afgenomen, waarbij onderzoekers kinderen en hun ouders vroegen naar hun beelden en wensen bij een natuurspeeltuin. Er werd een aantal creatieve sessies georganiseerd waar professionals en ouders scenario's voor de inrichting van een natuurspeeltuin bedachten. Voor het creëren van voldoende draagvlak is er een informatiebijeenkomst georganiseerd, gecombineerd met een panelgesprek met lokale organisaties. Aan betrokkenen is ruimte geboden om ideeën, verwachtingen, vragen en voorwaarden voor de ontwikkeling van de natuurspeeltuin met elkaar én met de ontwerper te bespreken. Tot slot werd een interactieve middag georganiseerd om alle voorgaande raadplegingen en ontwerpactiviteiten met elkaar te bespreken. Mensen die de Nederlandse taal niet goed beheersen of specifieke doelgroepen die normaliter moeilijk worden bereikt, werden opgezocht in hun eigen omgeving en in hun eigen taal voorgelicht over de plannen.

Methoden zoals knutselmiddagen, spelen in een natuurspeeltuin en het ontwerpen van hun ideeën laten zien hoe perspectieven van kinderen serieus worden genomen. Dit bevordert hun betrokkenheid. De inzet van passende middelen, afgestemd op hun behoeften, zorgt voor betekenisvolle participatie. Daarnaast blijkt dat het betrekken van kinderen op speelse manieren niet alleen zinvolle inbreng oplevert, maar ook draagvlak creëert. Dit helpt om gedrag te veranderen en afspraken te maken, zonder direct ingrijpende fysieke aanpassingen door te voeren.

2.6. De Amsterdamse participatieverordening (2024)

Amsterdam heeft onlangs een nieuwe participatieverordening geïntroduceerd.²² De bedoeling van deze verordening is dat bewoners zoveel mogelijk worden betrokken bij het maken van plannen en beleid. De verordening stelt duidelijke kwaliteitseisen aan participatieprocessen, waardoor rechten van bewoners beter worden beschermd en transparantie wordt bevorderd. Voor de participatie is een participatieplan vereist. In dit plan worden de doelen, de doelgroep(en), de mate van invloed die burgers kunnen uitoefenen en de kaders waarbinnen deze participatie zal plaatsvinden, beschreven. De verordening benadrukt het belang van participatie van alle inwoners, inclusief kinderen. Het beste besluit voor het kind, uitgewerkt in artikel 3 IVRK wordt niet expliciet benoemd. Ook bevat de verordening geen specifieke bepalingen of verwijzingen naar waarborgen voor de bescherming van kinderen, zoals aanbevolen vanuit het Child Safeguarding beleid. Dit beleid benadrukt het belang van een veilige omgeving, niet alleen tijdens participatieprocessen, maar ook in de bredere context waarin kinderen zich bevinden. Het opnemen van deze richtlijnen kan bijdragen aan een meer omvattend en kindgericht participatiekader.

Volgens de gemeente is de mate van invloed binnen het participatieproject een kwestie van maatwerk. Zolang er nog niet veel vastligt zijn er meer mogelijkheden om invloed uit te oefenen en zeggenschap te geven aan bewoners, aldus de gemeente. Wel is zij van oordeel dat een uitgebreid participatietraject voor de hand ligt bij ingrijpende besluiten of bij plannen die veel impact hebben voor bewoners. Hebben besluiten of plannen betrekking op een bepaalde groep bewoners, dan wordt deze actief betrokken. De verordening is uitdrukkelijk niet bedoeld voor het behandelen van

²¹ Een voorbeeld van een geslaagd participatietraject in West is volgens het stadsdeel het speeltuintje en BSO op het [Bilderdijkparkje](#).

²² Participatieverordening gemeente Amsterdam, <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR723122/1>.

klachten over de uitvoering van bestaand beleid, zoals handhaving bij overlast maar kan wél relevant worden wanneer de gemeente plannen ontwikkelt die te maken hebben met beslissingen die verstrekkende gevolgen hebben voor de buurt. In dat geval dient de gemeente volgens haar eigen beleid de burgers te betrekken bij het opstellen van het participatieplan. Tot slot wordt participatie in de verordening omschreven als ‘inclusief’. Het houdt in dat taalgebruik, werkvormen, communicatiemiddelen zo veel mogelijk aansluiten op de wensen van de desbetreffende doelgroep. Locaties van bijeenkomsten voor inspraak²³ moeten dan ook voor iedereen toegankelijk zijn. De gemeente streeft naar een zo gelijkwaardig mogelijke samenwerking tussen burger en gemeente bij het vormgeven van de stad. Dit uitgangspunt is dan ook in de verordening vastgelegd.

---

²³ Inspraak kan worden gezien als een formele vorm van participatie. Het vindt plaats aan het eind van een participatieproces en geeft de burger de mogelijkheid om te reageren op een conceptbesluit. Na de afronding volgt er een eindverslag. Het eindverslag beschrijft het verloop van het proces, de inbreng van de burgers, de reactie van de gemeente op deze inbreng en een reflectie op het proces.

3. Hoe is er geparticipeerd op het Jeltje de Bosch Kemperpad?

3.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de meest relevante gebeurtenissen ten aanzien van de participatie op het Jeltje de Bosch Kemperpad (chronologisch) in kaart gebracht. Het gaat om de gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden voordat dit onderzoek werd ingesteld.

3.2. Tijdlijn van de voor dit onderzoek relevante gebeurtenissen

2 september 2020: in opdracht van de gemeente Amsterdam presenteert Peutz de resultaten van een geluidsonderzoek in het 'postzegelpark', op het Jeltje de Bosch Kemperpad. Er is een focus op geluidsoverlast door stemgeluid en activiteiten, vooral rondom de voetbalkooi. Conclusie: het geluidsniveau in de avond is te hoog (64 dB(A)). Deze geluidsoverlast is moeilijk te reduceren en er moeten organisatorische en gedragsmaatregelen overwogen worden.

29 september 2020: tijdens een bewonersbijeenkomst wordt melding gemaakt van overlast na 22:00 uur door voetballende studenten en amateurvoetballers. Ook is er overlast van honden.

Voorjaar 2021: een aantal bewoners kondigt schriftelijk een verbod aan op het gebruik van de voetbalkooi na 21:00 uur in een poging de geluidsoverlast te verminderen.

17 juni 2021: de gemeente brengt een voortgangsrapport uit waarin de jarenlange geluidsoverlast in kaart wordt gebracht. Conclusie: directe bewoners aan het Jeltje de Bosch Kemperpad ervaren nooit stilte.

31 augustus 2021: de gemeente organiseert een bewonersbijeenkomst over het zoeken naar een balans tussen het gebruik van het plein en de leefbaarheid, met een focus op gedrag, geluid en inrichting.

Najaar 2021: de gemeente bespreekt de bevindingen uit het geluidsonderzoek met bewoners en doet een voorstel tot herinrichting van het postzegelpark. Ook de mogelijke verwijdering van de voetbalkooi komt ter sprake. Buurtleven biedt een petitie aan met ruim 800 handtekeningen teneinde de voetbalkooi te behouden.

21 december 2021: Peutz maakt een aanvullende berekening op basis van gegevens verstrekt door Buurtleven. De uitkomst laat lagere geluidsniveaus zien.

Maart 2022: de gemeente legt een voorgenomen besluit ter advies voor aan de commissie. Dit betreft aanpassingen aan het park en maatregelen om de geluidsoverlast en andere overlast in het parkje te verminderen, waaronder geluidsisolatie aan de gevel. Een bijgevoegd memo bevat een reactie op vragen over het voorgenomen besluit. De commissie stelt dat er vanuit de openbare ruimte geen wettelijke geluidsnormen voor stemgeluid zijn; de gemeente kan wel geluidsnormen stellen.

23 maart 2022: de Ombudsman stelt schriftelijke vragen over de (bemiddelings)gesprekken met bewoners. Hij vraagt de gemeente te reageren op de signalen die bewoners afgeven en alle belangen

goed mee te wegen. In reactie hierop stelt de gemeente onder meer dat er contact is opgenomen met externe mediators om de situatie te begeleiden.

19 april 2022: bewoners geven aan geen vertrouwen te hebben in het inzetten van een mediator of in het voeren van gesprekken met de gemeente. De gemeente besluit hierop Peutz in te schakelen voor het uitvoeren van een tweede geluidsmeting.

29 april 2022: De Ombudsman vraagt bij de gemeente schriftelijk aandacht voor een aantal klachten die betrekking hebben op het desbetreffende stadsdeel, waaronder de klacht over de geluidsoverlast op het Jeltje de Bosch Kemperpad.

3 oktober 2022: Peutz levert de resultaten van een tweede geluidsonderzoek op. De geluidsmetingen zijn uitgevoerd tussen mei en juli 2022. In het rapport staat dat er geen formele geluidsnormen zijn, maar dat de piekniveaus vaak de richtwaarden overschrijden en dat de voetbalkooi ontoelaatbare geluidshinder veroorzaakt. Verwezen wordt naar eerdere geluid reducerende maatregelen uit 2020.

6 oktober 2022: de gemeente organiseert een bewonersbijeenkomst. Hierin komt een aantal maatregelen om de geluidsoverlast te verminderen ter sprake, waaronder geluidswerende materialen en vergroening.

11 oktober 2022: de gemeente informeert bewoners en belanghebbenden over de resultaten van de geluidsmonitoring. De gemeente vindt dat er maatregelen nodig zijn. Die zouden in de weken die daarop volgen verder worden uitgewerkt en gecommuniceerd.

2 november 2022: in een brief aan de Ombudsman erkent de gemeente dat het langdurige proces voor alle betrokkenen en vooral voor de bewoners die geluidsoverlast ervaren frustrerend is. De geluidsonderzoeken hebben aangetoond dat er sprake is van geluidshinder bij de gevels van de direct aangrenzende woningen. De gemeente is bezig met het verder uitwerken van mogelijke oplossingen. Verder laat de gemeente weten dat de belangen van de twee bewonersgroepen ver uit elkaar liggen en dat zij er niet in slaagt beide partijen dichtert tot elkaar te brengen.

10 november 2022: de gemeente bespreekt de voorstellen voor de ruimtelijke aanpassingen met betrokken partijen, waaronder opties zoals het verkleinen van de voetbalkooi, meer groen en mogelijk nieuwe speelvoorzieningen.

16 februari 2023: in afwachting van een advies van de commissie vindt er een gesprek plaats tussen de gemeente en Buurtleven over mogelijke aanpassingen om de geluidsoverlast aan te pakken.

21 juni 2023: Buurtleven deelt de resultaten van een draagvlakonderzoek met de gemeente. Uit dit onderzoek komt naar voren dat de meerderheid van de buurtbewoners de voetbalkooi in de huidige vorm wil behouden.

20 juni 2023: de portefeuillehouder Openbare Ruimte legt de commissie²⁴ een memo voor met voorstellen voor aanpassingen aan het park. De commissie bespreekt deze in de vergadering van 27 juni en 11 juli 2023.

---

²⁴ Memo SDC "Voorstel aanpassingen Jeltje de Bosch Kemperpad", 20 juni 2023, https://west.notubiz.nl/document/12949339/2/1%29+20230620+Memo+SDC+Voorstel+aanpassingen+Jeltje+de+Bosch+Kemperpad?connection_type=1&connection_id=7724988

27 juni en 11 juli 2023: de gemeente vraagt de commissie advies over het voorstel voor aanpassingen aan het postzegelparkje aan het Jeltje de Bosch Kemperpad. Het voorstel omvat het verkleinen van de voetbalkooi en het toevoegen van extra groen om de overlast te verminderen. Dit voorstel is na lange voorbereiding tot stand gekomen; middels participatie van bewoners en input van diverse inhoudelijke afdelingen/directies.

18 juli 2023: Omdat het niet lukt om tot overeenstemming te komen, neemt de gemeente een besluit om de voetbalkooi te verkleinen, geluiddempend materiaal te gebruiken en maatregelen te treffen om de gebruiksduur per dag te beperken. Dit besluit volgt na stemmingen in de commissie en overleg met bewoners.

8 augustus 2023: de Kinderombudsman stelt de gemeente een aantal vragen en vraagt om een gesprek. Dat gesprek vindt in oktober 2023 plaats. Vanwege het kortgeding en de gesprekken die de gemeente van plan is te voeren met alle betrokkenen, besluit de Kinderombudsman nog geen onderzoek in te stellen.²⁵

24 augustus 2023: Buurtleven dient een bezwaarschrift in tegen het gemeentelijke besluit.

4 en 12 september 2023: Buurtleven verzoekt de gemeente het besluit te heroverwegen en een nieuw geluidsonderzoek uit te voeren.

13 oktober 2023: de gemeente vraagt juridisch advies over het rapport van Peutz om vast te stellen of de voetbalkooi geen inrichting is in de zin van de Wet Milieubeheer, waardoor deze niet formeel getoetst kan worden. De gemeente kan volgens rechtspraak wel gebruikmaken van deze geluidsnormen als toetsingskader en daarop maatregelen treffen, zoals het besluit tot verkleinen van de voetbalkooi. Tegen dit besluit staat echter geen rechtsbescherming open, zoals bezwaar of beroep.

28 november 2023: de voorzieningenrechter oordeelde dat het besluitvormingsproces van de gemeente rondom de verkleining van de voetbalkooi zorgvuldig was en niet onrechtmatig. Hoewel er twijfels waren over het juridisch kader en de effectiviteit van de maatregelen tegen geluidsoverlast, vond de rechter deze niet zwaarwegend genoeg om het besluit te verbieden. De rechter adviseerde de gemeente om via mediation met de buurt tot een oplossing met breder draagvlak te komen. Partijen zijn in 2023 en 2024 in overleg gegaan, waarbij Buurtleven verdere rechtsmaatregelen heeft opgeschort in afwachting van de onderhandelingen.

31 januari 2024: de portefeuillehouder Openbare Ruimte informeert de leden van de commissie dat ze het advies van de rechtbank opvolgt en bij de partijen de ruimte voor mediation verkent. Ze houdt de beslissing van 18 juli 2023 aan, in afwachting van de resultaten van de mediation.

Februari 2024: de gemeente stelt een externe procesmanager aan met de opdracht om te onderzoeken welke bereidheid er is om een mediationtraject te starten. De procesmanager probeert via mediation de buurt samen te brengen ten behoeve van een aanpak die voor iedereen werkt.

April 2024: een mediationtraject blijkt niet haalbaar omdat niet iedereen zich prettig voelt bij de juridische omgangsvormen die verbonden zijn aan een mediation. Via een mail laat de gemeente de bewoners weten dat zij met alle buurtbewoners in gesprek blijft en nog steeds zoekt naar een

---

²⁵ Gezien de ontwikkelingen en haar positie als Kinderombudsman, ziet ze geen ruimte om zich op dat moment te mengen in de kwestie. De Kinderombudsman legt ook uit dat ze niet bevoegdheid is nu er een procedure is aangespannen.

oplossing met een breder draagvlak bij zowel de bewoners die geluidsoverlast ervaren als bij de kinderen.

3.3. Resumerend

Uit bovenstaande blijkt dat de gemeente vanaf 2020 bewonersbijeenkomsten heeft georganiseerd.²⁶ Hierbij werden de bewoners in de gelegenheid gesteld hun zorgen te uiten over geluidsoverlast en aan te geven wat volgens hen een passende oplossing zou zijn. De bijeenkomsten waren vooral gericht op het zoeken naar een balans tussen het gebruik van de voetbalkooi en de leefbaarheid in de buurt. Ook werd input verzameld over de specifieke overlast die bewoners ervaren en werden mogelijke oplossingen verkend om de overlast in te perken, zoals het instellen van gedragsregels en het vaststellen van gebruikstijden.

In het najaar van 2021 presenteerde de gemeente de resultaten van het geluidsonderzoek en besprak zij de mogelijke herinrichting van het park met de bewoners. Buurtleven reageerde hierop met een petitie van ruim 800 handtekeningen voor het behoud van de voetbalkooi. Daaropvolgend voerde Buurtleven in juni 2023 een draagvlakonderzoek uit onder de bewoners. De resultaten van dit onderzoek lieten zien dat een meerderheid van de bewoners de voetbalkooi in de huidige vorm wilde behouden. Buurtleven heeft deze informatie aan de gemeente verstrekt als input voor de besluitvorming. Nadat de portefeuillehouder Openbare Ruimte en Groen de commissie informeerde over de maatregelen aan het Jeltje de Bosch Kemperpad²⁷ werd besloten de voorstellen van beide partijen zoveel mogelijk op te volgen en een middenweg te zoeken. Buurtleven spande een kortgedingprocedure aan tegen het besluit, maar werd niet in het gelijk gesteld. De rechter adviseerde om mediation in te zetten, een advies dat de gemeente opvolgde. De gemeente stelde een externe procesmanager aan met de opdracht om het conflict over de voetbalkooi op te lossen en draagvlak te creëren. Ten tijde van het schrijven van dit rapport was de externe procesmanager (nog) bezig met de afronding van deze opdracht.

---

²⁶ Overzicht van bijeenkomsten, raadpleegbaar via: <https://west.notubiz.nl/document/12949340/2>

²⁷ Overzicht raadpleegbaar via: <https://west.notubiz.nl/document/13014792/1>.

4. Wat zeggen bewoners?

4.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de ervaringen van de overlast ervarende bewoners en die van de (ouders van de) spelende kinderen beschreven. In schriftelijke en mondelinge interviews met de Kinderombudsman hebben zij hun perspectief gedeeld. De beschreven ervaringen richten zich voornamelijk op het participatietraject en op de ontwikkelingen die daaraan voorafgingen.

4.2. De overlast ervarende bewoners

“De geluidsoverlast is belastend en het participatieproces is bijzonder stressvol geweest.”

Bewoners die aan het Jeltje de Bosch Kemperpad wonen vertellen dat ze ernstige geluidsoverlast ervaren door verschillende bronnen; primair het gebruik van de voetbalkooi door verschillende groepen, daarnaast van borrelende mensen en omgevingsgeluiden zoals verkeer en verbouwingen. Het eerste geluidsonderzoek uit 2020 bevestigde dat er sprake is van een speciaal akoestisch effect dat de geluidsoverlast tot boven acceptabele niveaus brengt, wat een ernstig gezondheidsrisico vormt.²⁸

Een ander punt van frustratie is dat de overlast die wordt veroorzaakt door de jeu-de-boules banen niet werd aangepakt. Buurtbewoners ervoeren overlast door grote groepen mensen die 's avonds laat bijeenkwamen op het pleintje om feest te vieren. Zij maakten veel lawaai. Het gebruik van alcohol door de aanwezigen versterkte de overlast, wat de situatie verslechterde. De overlast ervarende bewoners begrijpen niet waarom er geen alcoholverbod is ingevoerd en waarom dit überhaupt niet als optie is overwogen.²⁹ Volgens deze bewoners is hun woongenot ernstig aangetast. Zij vinden dat hun belang en rechten als bewoners onvoldoende serieus worden genomen. Sinds 2014 zijn hun klachten volledig terzijde geschoven en hun wensen van onderschikt belang.

Het klagen zonder resultaat vinden zij frustrerend en ontmoedigend. Zij hebben het gevoel tegen een muur te praten. Meerdere malen beloofde de gemeente de geluidsoverlast te zullen aanpakken. Maar deze beloften werden niet nagekomen en de bewoners werden ook niet geïnformeerd over de stand van zaken. Wel werden zij geconfronteerd met herhaalde toezeggingen van drie opeenvolgende portefeuillehouders die de toezeggingen zonder nadere uitleg weer introkken. Zo werd ook de aankondiging in 2020 dat de voetbalkooi zou worden verwijderd, zonder opgaaf van redenen ingetrokken. Dit alles leidde tot veel frustratie onder deze bewoners. Zij vinden dat de gemeente hen respectloos behandelde en behandelt. Zo bleek uit een door hen opgevraagd WOB-verzoek in 2020 dat klachten over geluidsoverlast genegeerd en geridiculiseerd werden door medewerkers van de gemeente.

Het in 2021 gestarte participatietraject werd door de overlast ervarende burgers met de nodige scepsis en wantrouwen bekeken. Van tevoren waren zij er al door een ambtenaar op gewezen dat er in de buurt geen enkel begrip was voor de door hen ervaren overlast. Wel bood de toenmalige portefeuillehouder tijdens de eerste bewonersbijeenkomst in het najaar van 2021 in het openbaar haar excuses aan de bewoners omdat de gemeente de overlastklachten zo lang niet serieus had behandeld. Het participatietraject liep volgens de bewoners uit op een fiasco en ondanks de excuses van de portefeuillehouder veranderde er helemaal niets aan de situatie. Toen het traject in 2022 werd hervat met een nieuwe portefeuillehouder, ervoeren de bewoners dit niet als positief.

²⁸ GroenLinks Amsterdam, *Voetbalkooi en geluidsoverlast Jeltje de Bosch Kemperpad*, <https://amsterdam.groenlinks.nl/nieuws/voetbalkooi-en-geluidsoverlast-jeltje-de-bosch-kemperpad>.

²⁹ Tijdens dit onderzoek komt naar voren dat er geen [alcoholverbod](#) geldt.

Wat mede voor irritatie zorgde was dat de gemeente de groep overlast ervarende bewoners minimaliseerde tot 'enkele actieve bewoners', terwijl het ging om een aanzienlijke groep die in mindere of meerdere mate te maken had met overlast. Daarnaast werd met name de overlast van de grote feesten en borrels, die in de zomermaanden op de jeu-de-boules banen worden gegeven, structureel genegeerd door de gemeente.

Tot slot vindt deze groep bewoners dat de gemeente zich tijdens het hele traject weinig empathisch opstelde. Zij zijn van mening dat het participatietraject jammer genoeg heeft geleid tot verdere polarisatie onder de buurtbewoners en beschouwen het traject als een manier van de gemeente om haar verantwoordelijkheden op burgers af te schuiven.

"Bewoners worden tegenover elkaar geplaatst in de arena en de gemeente doet comfortabel een stapje achteruit, neemt afstand van het probleem alsof zij part noch deelheeft aan het probleem terwijl zij nota bene (in ons geval tenminste) hoofdverantwoordelijk is voor de problemen met geluidsoverlast die hier zijn ontstaan."

Volgens de bewoners had de gemeente haar verantwoordelijkheid moeten nemen en goed bestuur moeten tonen door *zelf* besluiten te nemen. Het is alleen zinvol om burgers te betrekken bij besluitvorming als er daadwerkelijk naar alle bewoners geluisterd wordt. De bewoners noemen de participatie daarom 'symbolisch' en voor de Bühne. Verder vinden ze het kwalijk dat het participatietraject door enkele leden van de commissie is gepolitiseerd en gebruikt is voor (eigen) partijpolitiek gewin. Van meet af aan waren de bewoners sceptisch over het traject en hebben er dan ook weifelend aan deelgenomen. De gemeente had het veel zorgvuldiger moeten aanpakken. Daarom pleiten de bewoners voor een reflectie of evaluatie door de gemeente. Een evaluatie waarbij écht geluisterd wordt naar hún belangen.

4.3. De ouders van de op het Jeltje de Bosch Kemperpad spelende kinderen

"Er was onvoldoende ruimte gegeven om onze mening te geven en ook niet duidelijk hoe dit is meegenomen in het participatietraject. We hebben geen inspraak gekregen, dit hele traject was puur symbolisch."

Een andere groep buurtbewoners, de ouders van de spelende kinderen, is van mening dat de 'dorpse' functie van het parkje behouden moet blijven onder meer omdat het zo ongeveer de enige plek in de buurt is waar kinderen vrij en veilig kunnen spelen. Het parkje is in 2014 voor veel gemeenschapsgeld verbouwd en kennelijk zag de gemeente destijds geen reden om aanpassingen te verrichten naar aanleiding van klachten. De aanleiding voor handhaving op de geluidsoverlast lijkt te zijn doorgezet na het tweede geluidsrapport, in combinatie met de lange periode van onzekerheid en frustratie over de klachten van overlast ervarende bewoners. De samenloop van omstandigheden dwong de gemeente om actie te ondernemen. Hoewel geluidsoverlast een belangrijke overweging kan zijn, benadrukken de bewoners dat er meer perspectieven zijn die meegewogen moeten worden. Dus niet alleen focussen op de geluidshinder zelf, maar óók op de belangen van kinderen, hun gezondheid én de sociale functie van het parkje.

De ouders erkennen dat het afwegen van deze verschillende belangen complex is. Daarom vragen zij zich af op welke manier de behoeften van de kinderen zich verhouden tot de bewoners die hinder ervaren en hoe dit in de besluitvorming rechtvaardig is meegewogen. Dit werd onvoldoende duidelijk gemaakt. Zij vinden dat de gemeente vooringenomen heeft gehandeld. Uit de Wob-stukken bleek dat de gemeente, nog voordat de participatie was voorgesteld, bezig was met plannen om veranderingen aan de voetbalkooi door te voeren. Uit interne mailwisselingen bleek voorts dat ambtenaren van gedachten wisselden en contact zochten met een andere gemeente, die zich in een vergelijkbare situatie bevond. Die gemeente had uiteindelijk besloten een speelvoorziening te verwijderen.

Verder kwam uit de Wob-stukken naar voren dat het juridisch kader uit die vergelijkbare situatie werd gebruikt voor de geluidsonderzoeken voor en tijdens de participatie in 2020 en 2022. Dat gebeurde in afstemming met de bewonerscommissie en was met name gericht op de overlast van de voetbalkooi. Deze informatie was echter niet bekend bij de ouders toen de gemeente hen benaderde voor het participatietraject. De participatie leek bedoeld om met hen na te denken over de inrichting van het pleintje, terwijl de geluidsonderzoeken in werkelijkheid bedoeld waren om de verwijdering van de speelvoorziening te onderbouwen. Volgens de bewoners liet de gemeente in november 2021 tijdens een bijeenkomst al weten dat het uitgangspunt was dat de voetbalkooi zou verdwijnen. Dit versterkte bij hen het gevoel dat de gemeente haar doel – het verwijderen van de voetbalkooi – al op voorhand had bepaald. De ouders vinden het verder zorgwekkend dat de gemeente een geluidskader hanteerde dat in hun ogen nadelig voor de kinderen zou uitpakken. Daarbij werd hun verzoek tot het opnemen van nuancerende opmerkingen over de conclusies in het geluidsonderzoek in 2022 niet meegenomen in het definitieve rapport, dat werd verstrekt aan de commissie. Dit maakte het voor hen eveneens duidelijk dat de gemeente primair gericht was op het verminderen van geluidsoverlast door de voetbalkooi aan te pakken. De belangen van de kinderen waren hieraan ondergeschikt.

Achteraf bezien had deze groep bewoners een andere verwachting van het participatietraject. De informatie die de gemeente had verstrekt over het doel van het traject was onvoldoende duidelijk. De bewoners voelden zich niet serieus genomen en voelden zich niet gehoord. Hoe kan de gemeente een participatietraject starten als een besluit al vaststaat? De bewoners zijn dan ook van oordeel dat er geen eerlijke afweging heeft plaatsgevonden van belangen die een rol spelen bij de aanpassingen van het plein. Zij hadden verwacht dat álle invalshoeken die een rol spelen bij de invulling van het plein, zoals sociale cohesie en de gezondheid van kinderen, zouden worden meegenomen in de besluitvorming. De gemeente heeft deze verwachting niet waargemaakt. Besluiten van de gemeente moeten genomen worden met inachtneming van alle objectieve en feitelijke omstandigheden. De aanleiding van een participatietraject kan niet enkel een klacht zijn van een bewoner die overlast ervaart, aldus deze groep buurtbewoners.

“Er zijn voldoende opties om tegemoet te komen aan belangen van bewoners die overlast ervaren.”

Omdat er in de stad te weinig plekken zijn voor kinderen om te spelen komen vanuit verschillende delen van de stad kinderen naar het Jeltje de Bosch Kemperpad. Het is voor de ouders van de kinderen dan ook volstrekt onbegrijpelijk dat de gemeente medio 2023 besloot om de voetbalkooi te halveren. Zij hebben de indruk dat slechts de gemeten geluidsoverlast van het Peutz-rapport als uitgangspunt werd genomen in het participatietraject en dat het besluit om de voetbalkooi aan te passen al vaststond. Toch werden de ouders uitgenodigd om mee te denken in een participatietraject. Wat was hiervan het doel? Hoewel de buurtbewoners begrip hebben voor de overlast ervarende bewoners vinden zij onbegrijpelijk dat het hele participatietraject slechts ging over het bestrijden van de geluidsoverlast en het verkleinen van de voetbalkooi.

Over alternatieve maatregelen teneinde geluidsoverlast te verminderen, zoals het isoleren van huizen of het geluidarm maken van de voetbalkooi, is volgens de bewoners onvoldoende nagedacht.³⁰ En dat vinden zij opmerkelijk omdat - en dat geven de overlast ervarende bewoners volgens hen óók aan – er méér geluidsbronnen op en rondom het plein zijn die geluidsoverlast veroorzaken, zoals de horeca en het verkeer. Kortom, het participatietraject was volgens deze bewoners vanaf de start alleen gericht op de aanpak van de voetbalkooi. Er was geen enkele interesse in het plan dat de

---

³⁰ Tijdens dit onderzoek komt naar voren dat er in maart 2022 alternatieve maatregelen, waaronder gevelisolatie, zijn besproken maar vervolgens zijn geschrapt.

buurtbewoners de gemeente hebben voorgelegd waarin een aantal alternatieve maatregelen waren uitgewerkt. Dat nemen de buurtbewoners de gemeente hoogst kwalijk.

4.4. De op het Jeltje de Bosch Kemperpad spelende kinderen

"De leukste herinnering is dat we samen kunnen spelen, ook met de oudere kinderen."

De kinderen geven aan dat ze graag buitenspelen, vooral bij mooi weer. Kinderen mogen op het plein spelen zonder toezicht van hun ouders omdat het op loopafstand ligt en omdat de buurt veilig is. De kinderen geven aan nooit na 21:00 uur buiten te spelen. Wel signaleren zij 's avonds weleens hangjongeren op het plein. Volgens de kinderen zorgen borrels en feesten in de buurt voor meer overlast dan dat zij doen tijdens het spelen. Zij vinden niet dat zij degenen zijn die overlast veroorzaken. Daarom is het vreemd dat de voetbalkooi nu de aanleiding is van het hele conflict in de buurt.

"Het gedoe over de voetbalkooi vinden we irritant en stom. Het is een bekende en fijne plek voor ons."

De kinderen vinden het belangrijk dat er voldoende speelplekken in de buurt zijn en geven aan dat andere speelplekken al zijn verdwenen. Ze willen voldoende tijd hebben om te spelen en vinden het vervelend als de speeltijden worden ingeperkt. Een speelplek inrichten op een andere plek heeft direct effect op hun speeltijd en de kans om alleen buiten te mogen spelen. Bovendien vergroot het verkleinen van de kooi de kans op botsingen en ongelukken. Zij zullen altijd op het pleintje blijven spelen, met of zonder voetbalkooi. Daarom vragen zij zich af of met het verkleinen van de kooi de ervaren geluidsoverlast wordt opgelost. Hoewel de kinderen wel begrijpen dat sommige bewoners geluidsoverlast ervaren vinden zij de reacties overdreven. Zo zijn er al verschillende malen handhavers of politie op hen afgestuurd.

"We voelen ons raar als de politie komt, maar we zijn niet bang, want we weten dat ze ons niet opsluiten."

De buurtkinderen hadden verwacht dat in het participatietraject hun inbreng serieus zou worden meegenomen en dat er rekening zou worden gehouden met hun speelbehoeften. Zij voelen zich niet gehoord in het participatietraject. Er is alleen met hun ouders gesproken maar niet met hen. Sommige kinderen waren op eigen initiatief aanwezig tijdens de vergadering in de zomer van 2023.³¹ Een aantal kinderen heeft nog met het Jeugdjournaal en met de rechter gesproken. Samenvattend willen de kinderen dat er serieus naar hun speelbehoefte en mening wordt geluisterd en dat de voetbalkooi blijft zoals die is, zonder verdere beperkingen.

4.5. Schijnparticipatie

Uit bovenstaande ervaringen van bewoners komt naar voren dat zij het de gemeente verwijten dat zij weliswaar 'mochten meepraten' maar dat er nauwelijks iets met hun inbreng is gedaan. Dit wordt ook wel schijnparticipatie genoemd.³² Schijnparticipatie schaadt het vertrouwen van burgers in de overheid, omdat zij niet betekenisvol hebben kunnen meedoen. Een deskundige op het gebied van participatie legde uit dat slecht uitgevoerde participatietrajecten negatieve gevolgen kunnen hebben voor het vinden van duurzame oplossingen. Als betrokkenen geen feedback krijgen over wat er met hun input is gedaan, kan dit het vertrouwen schaden en toekomstige medewerking belemmeren. Het is daarom van cruciaal belang om de voorgeschiedenis van situaties bespreekbaar te maken en deze als een integraal onderdeel van het participatieproces te beschouwen.

³¹ <https://www.dewestkrant.nl/plan-kleinere-voetbalkooi-splijt-buurt-en-politiek-in-west/>

³² <https://www.nji.nl/jeugdparticipatie/jeugdparticipatie-vormgeven>

4.6. Resumerend

Het is opmerkelijk dat de verschillende groepen omwonenden aan het Jeltje de Bosch Kemperpad vinden dat de gemeente vanaf de start van het participatietraject vooringenomen was en dat geen eerlijke belangenafweging is gemaakt. Deze bewoners hadden de indruk dat de uitslag van het participatietraject al vaststond en zij geen invloed meer konden uitoefenen op de besluitvorming. Zij hebben zich niet gehoord gevoeld tijdens het participatietraject. Dat geldt overigens ook voor de kinderen. De gemeente heeft de kinderen pas in het proces betrokken op een moment dat zij zelf in actie kwamen.³³ Volgens de bewoners heeft de gemeente niet oprecht geluisterd naar hun suggesties en inbreng. Zij hadden verwacht dat deze wel enig effect zou hebben op de uitslag van het participatietraject, maar die verwachting werd niet waargemaakt.

Het verschil in verwachtingen van bewoners en de wijze waarop het participatietraject uiteindelijk is uitgevoerd maakt duidelijk dat de informatieverstrekking over het doel van het traject tekortschoot. Achteraf bezien was het beter geweest als de gemeente bij de start van het participatietraject een participatieplan had opgesteld waarin omschreven was wie betrokken zou worden en hoe. En daarmee de verwachtingen vooraf had kunnen managen. Dit alles had kunnen helpen bij het creëren van vertrouwen en een meer constructieve dialoog tussen de verschillende groepen, waardoor een gezamenlijke oplossing realistischer zou zijn geweest. Nu een dergelijk participatieplan ontbrak was het voor de bewoners onvoldoende helder hoe de uiteindelijke besluitvorming zou plaatsvinden. En dat heeft geleid tot onzekerheid, frustraties, polarisatie en een gevoel van ‘schijnparticipatie’.

---

³³ Door aanwezig te zijn bij de stadsdeelcommissievergadering in juli 2023 en tijdens de zitting bij de voorzieningenrechter.

5. Welke dilemma's en knelpunten zag de gemeente?

5.1 Inleiding

De gemeente onderkent en onderschrijft het belang van participatie door de bewoners actief te betrekken bij de ontwikkeling van plannen en beleid. Ook benadrukt zij de noodzaak van een participatieplan.³⁴ Voor de gemeente is het soms lastig om voortijdig de juiste partijen bij een traject te betrekken of vooraf duidelijk te maken binnen welke kaders participatie mogelijk is.

Vanaf het begin van het participatietraject beschouwde de gemeente zichzelf als een neutrale bemiddelaar in het conflict maar kreeg het gevoel steeds meer onderdeel te worden van het conflict. Dit hoofdstuk richt zich op de inspanningen van de gemeente om een compromis te vinden voor de geluidsoverlast en de klachten over het parkje aan het Jetje de Bosch Kemperpad aan de ene kant en de belangen van spelende kinderen aan de andere. Vervolgens worden andere dilemma's en knelpunten die gemeenteambtenaren ervaren besproken.

5.2. Balanceren tussen spelende kinderen en geluidsoverlast

De gemeente stelt bij klachten over geluidsoverlast door spelende kinderen voorop dat het recht op spelen gewaarborgd moet blijven. Ingrijpende maatregelen zoals het verwijderen of verkleinen van speelplekken kunnen niet zonder nader onderzoek worden uitgevoerd. Vooral in stedelijke gebieden, waar de openbare ruimte al beperkt is en kinderen maar weinig plekken hebben om in de buurt veilig te spelen, zijn dergelijke veranderingen ingrijpend³⁵ en moeten dan ook zorgvuldig gebeuren. De inrichting van de openbare ruimte biedt weinig flexibiliteit voor nieuwe speelruimte, waardoor het behoud van bestaande plekken van groot belang is.

Er zijn geen wettelijke normen voor het geluid dat buiten spelende kinderen mogen produceren. Maar er is ook geen wet- en regelgeving die spelende kinderen beschermt als wordt geklaagd over geluidsoverlast. Daarom gebruikte de gemeente de Wet Milieubeheer in het geluidsrapport van Peutz als referentie om de geluidsoverlast te beoordelen.³⁶ De bevindingen uit dat rapport vormden de juridische basis om de geluidsoverlast te evalueren en maatregelen te treffen.³⁷

De constatering dat sprake was van geluidsoverlast - en het streven om hiervoor samen met bewoners een passende oplossing te vinden - was voor de gemeente aanleiding om een participatietraject in te zetten. Hiertoe werden verschillende bewonersbijeenkomsten georganiseerd waarin klachten over geluidsoverlast werden besproken. Het was duidelijk dat er sprake was van tegenstrijdige belangen en dat mediation geen optie was. Daarom stelde de gemeente betrokken partijen in de gelegenheid hun visie te geven en mochten zij voorstellen indienen. Ook heeft de gemeente meerdere keren gesproken met zowel de bewonerscommissie als met de belangengroep.

³⁴ Gemeente Amsterdam, *Bewonersparticipatie: Hoe bewoners invloed kunnen uitoefenen op hun omgeving*, <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/invloed/bewonersparticipatie/>

³⁵ Stad en Groen, *Een speelplek die verdwijnt, krijgen we niet meer terug*, <https://www.stad-en-groen.nl/article/36891/een-speelplek-die-verdwijnt-krijgen-we-niet-meer-terug>, Jantje Beton, *27% van de speeltuinen in Nederland wordt binnen nu en 5 jaar opgeheven*, <https://jantjebeton.nl/pers/27-van-de-speeltuinen-in-nederland-wordt-binnen-nu-en-5-jaar-opgeheven>

³⁶ Volgens dat rapport worden de richtwaarden voor piekgeluidniveau vaak overschreden, met metingen die aangeven dat het geluid van de voetbalkooi soms meer dan 10 dB boven de norm van 70 dB(A) overdag en 65 dB(A) 's avonds ligt.

³⁷ Hoewel de voetbalkooi formeel geen "inrichting" is in de zin van de Wet Milieubeheer en de wet daarom niet als direct toetsingskader geldt, kan de gemeente toch gebruik maken van de geluidsnormen uit de Wet Milieubeheer en het Activiteitenbesluit milieubeheer om te bepalen of er sprake is van ontoelaatbare geluidshinder door de voetbalkooi. De rechtspraak accepteert het gebruik van deze normen als toetsingskader. De gemeente Amsterdam kan op basis van het Peutz-rapport en de genoemde wetgeving en verordeningen maatregelen nemen om de geluidsoverlast van de voetbalkooi tegen te gaan.

Memo JZ, *Advies rapport geluidsmetingen postzegelparkje OW*, 13 oktober 2022,

https://west.notubiz.nl/document/12949343/2/7%29+20221013+Memo+advies+JZ+rapport+geluidsmetingen+postzegelparkje+OW?connection_type=1&connection_id=7724988

Daarnaast zijn geluidsmetingen gedaan om de impact van de geluidsoverlast te onderzoeken. Uiteindelijk besloot de gemeente de knoop door te hakken, door op 18 juli 2023 een definitief besluit te nemen over de aanpassingen op het pleintje.

5.3. Op zoek naar een compromis

Met het besluit van 18 juli 2023 dacht de gemeente tegemoet te komen aan de wensen van de bewoners. Het was een middenweg tussen de twee door bewoners ingediende voorstellen waarbij de voetbalkooi werd verkleind van 10 naar 20 meter naar 7x14 meter.³⁸ Het besluit was onderdeel van een bredere set maatregelen om de geluidsoverlast te verminderen. Hierbij werden ook vergroening rond de kooi en geluiddempende materialen ingezet. De gemeente probeerde rekening te houden met het reduceren van geluidsoverlast én met de wens voldoende speelruimte voor kinderen te behouden.³⁹

'De oplossing is gezocht in samenwerking met buurtbewoners. Ik heb het bij de bewoners gelaten om zelf met een voorstel te komen. Op die manier heb ik geprobeerd niet een onderdeel te zijn van het probleem'

Zij focuste zich vooral op een evenwichtige benadering van de verschillende belangen van de buurtbewoners en formuleerde hiertoe de volgende uitgangspunten: vermindering van geluidsoverlast, behoud van het karakter van het park, ruimte voor sport en beweging voor kinderen, het park als ontmoetingsplek, aansluiting bij de wensen van bewoners zonder dat de meeste stemmen gelden en dat de aanpassingen binnen de financiële kaders moet passen.⁴⁰

5.4. Reflectie participatie

Tijdens een reflectie op het desbetreffende participatietraject vertelde de gemeente tegen een aantal uitdagingen en dilemma's te zijn aangelopen die het participatietraject hebben beïnvloed. Het ging daarbij vooral om: (1) de uiteenlopende belangen en een gebrek aan vertrouwen; (2) de betrokkenheid van externe partijen en media-aandacht en (3) de vraag hoe om te gaan met kinderp participatie als ouders hiervoor geen toestemming geven. Hieronder wordt op deze punten nader ingegaan.

5.4.1. Uiteenlopende belangen en gebrek aan vertrouwen

De overlast ervarende bewoners hadden de gemeente al vrij snel duidelijk gemaakt dat zij geen vertrouwen hadden in het participatietraject. Dit kwam door alles wat aan het participatietraject was voorafgegaan. Voor de bewonerscommissie was het vertrouwen er niet, omdat ze niet serieus werden genomen in hun klachten over geluidsoverlast. Ook zouden er toezeggingen zijn gedaan voor de verwijdering van de voetbalkooi, die niet zijn nagekomen.

'De onderlinge visies, de verschillende standpunten en geëscaleerde strijd. Er is sprake van een langdurige procedure, die heel politiek is geworden.'

De gemeente beseftte dat het traject – vanwege de onenigheid en uiteenlopende belangen – ingewikkeld zou worden. Toch had zij verwacht dat er via het participatietraject een gezamenlijk gedragen oplossing tot stand kon worden gebracht. Maar dat bleek niet het geval. Hiervoor lagen de onderlinge visies (te) ver uit elkaar en was de situatie te veel geëscaleerd.

³⁸ De ene groep stelde een kleinere voetbalkooi van 6 x 12 meter voor en de andere groep een iets grotere kooi van 7 x 18 meter.

³⁹ Binnen de gemeentelijke kaders zijn er namelijk geen specifieke richtlijnen over de grootte van een trapveldje of voetbalkooi.

⁴⁰ Gemeente Amsterdam, *Maatregelen Jeltje de Bosch Kemperpad*, 19 juli 2023. <https://west.notubiz.nl/document/13014792/1>

5.4.2. Betrokkenheid externe partijen en media-aandacht

Het conflict in de buurt kreeg steeds meer aandacht doordat ook externe partijen zich ermee gingen bemoeien. Dit alles heeft het proces geen goed gedaan en zorgde voor meer irritatie, onrust en spanningen in de buurt. Om rust te creëren is het belangrijk dat buurtbewoners met elkaar en de gemeente in gesprek gaan en niet met externe partijen, aldus de gemeente.

'Elke keer word ik na een interview bijvoorbeeld wat scherp geciteerd, dan komt media erbij kijken en dat heeft effect op dit dossier.'

Achteraf bezien vraagt de gemeente zich af of zij in deze casus überhaupt een participatietraject had moeten inzetten. Mediation in een eerder stadium was wellicht passender geweest. Dan was het conflict minder hoog opgelopen en hadden partijen mogelijk meer begrip voor elkaars belang en standpunt gehad.

'Als er direct mediation was ingezet, was het misschien anders gegaan (...). Ga in gesprek over de situatie en het vraagstuk. Pas de Mutual Gain approach toe, waarbij gezamenlijke doelen en belangen gezocht worden. De-escalatie is belangrijk bij hoogopgelopen conflicten. Mediation is een alternatief om uit een conflict te komen. Er zijn meer mediationbureaus die heel goed zijn om met de buurt in gesprek te gaan.'

Volgens de gemeente zijn er nog andere leerpunten te noemen. Te denken valt aan het meer en beter benutten van de bewonerscommissie en een periode van rust in te bouwen als dat nodig is. De gemeente heeft zich te veel onder druk laten zetten en ook dat heeft de zaak geen goed gedaan. Voor toekomstige participatietrajecten ziet de gemeente het belang van het behandelen van klachten in een sneller tempo en de-escalatie als aandachtspunt, evenals het betrekken van zoveel mogelijk bewoners. Dit, om een compromis te vinden tussen verschillende belangen. De gemeente wil in de toekomst besluiten nemen die gedragen worden door de (hele) buurt. Zij streeft naar een balans tussen leefbaarheid en levendigheid.

De inzet van een externe procesmanager

Naar aanleiding van de uitspraak van de voorzieningenrechter stelde de gemeente een procesmanager aan die de opdracht kreeg te verkennen of alsnog een mediationtraject kon worden ingezet, maar dat bleek om meerdere redenen niet haalbaar. De procesmanager is echter wel in gesprek gegaan met betrokken bewoners. De een-op-een gesprekken, waarin de procesmanager de wensen en eisen van bewoners inventariseert, vinden bij de afronding van dit onderzoek nog plaats. De procesmanager hoopt hiermee te bewerkstelligen dat bewoners samenwerken en elkaar respecteren.

'In de ideale situatie wordt ieders belangen afgewogen (dus ook die van de stadsdeelcommissieleden en alle bewoners; niet alleen de mondige bewoner). Bij voorkeur een omgeving waar rust en vertrouwen heerst, waar niet te veel historie is en waar ruim van tevoren mensen worden meegenomen. Actief iedereen betrekken en gezamenlijk tot een probleemdefinitie komen: als dit het vraagstuk is, hoe gaan we dat oplossen?'

Het betrekken van omwonenden in het zoeken naar oplossingen ziet de procesmanager als een vorm van participatie. Hij hecht veel waarde aan de stem van omwonenden en streeft ernaar hen zo veel mogelijk in het proces te betrekken. Ook benadrukt hij het belang van een veilige en respectvolle omgeving waarin alle bewoners zich gehoord voelen. Op die manier kunnen zij eerder tot gezamenlijke oplossingen komen. Die oplossingen worden dan zoveel mogelijk - binnen de gemeentelijke kaders – uitgevoerd. In het verleden zijn door bewoners aangedragen oplossingen voortijdig gesneuveld en dat valt te betreuren. Om dit te voorkomen betreft de procesmanager de

commissie bij zijn inventarisatie. De opdracht van de procesmanager houdt tevens een toezegging in dat de bewoners invloed hebben op de verdere besluitvorming. De gemeente vindt dat als bewoners met een gezamenlijke oplossing komen, het in beginsel aan haar is om dit te faciliteren.

5.5. Hoe om te gaan met kinderp participatie?

De gemeente benadrukt dat zij actief de wijk is ingegaan om gesprekken te voeren met alle bewoners, ook met de kinderen. Voor de gemeente was het een uitdaging om de kinderen bij dit proces te betrekken, omdat zij hiervoor afhankelijk was van de medewerking van ouders. Die gingen echter niet op het aanbod van de gemeente in.

'De gemeente heeft aangeboden om met de kinderen in gesprek te gaan, daar zijn ze niet op ingegaan, dat kan je ook niet afdwingen. We hebben meerdere keren voorgesteld dingen te organiseren voor kinderen/jongeren, maar dat wilden de ouders niet.'

De gemeente heeft dan ook voornamelijk gesprekken gevoerd met vaders en moeders van de kinderen. Die gesprekken gingen over hun zorgen voor de kinderen, het belang van beweging en de impact op veiligheid in de wijk als de voetbalkooi zou worden verwijderd. Directe gesprekken met de kinderen kon de gemeente niet afdwingen. Zij heeft de ouders een aantal malen voorgesteld om activiteiten of bijeenkomsten te organiseren waarbij kinderen en jongeren aanwezig zouden zijn, maar dat is niet van de grond gekomen. Toch heeft de gemeente geprobeerd de belangen van de kinderen – via hun ouders - in kaart te brengen en deze goed mogelijk mee te nemen in de besluitvorming.

5.6. Resumerend

Een betekenisvolle participatie impliceert dat er een plan wordt opgesteld waarin duidelijk wordt omschreven wat het doel van de participatie is. Als het doel duidelijk is, kan er gewerkt worden aan het expliciet maken welke invloed bewoners kunnen uitoefenen op de besluitvorming. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van verschillende participatievormen, zoals het informeren of mee bepalen.⁴¹ Vanuit het uitgangspunt dat de gemeente hier realistisch en transparant over is, legt zij uit binnen welke (juridische) kaders de participatie zal plaatsvinden.

In deze casus was geen participatieplan opgesteld, noch was het doel van de participatie (bij de bewoners) bekend. Het conflict tussen de omwonenden aan het Jeltje de Bosch Kemperpad maakte duidelijk dat een participatietraject zonder voorafgaand duidelijk plan niet bijdroeg aan een heldere procedure. De gemeente erkent dat een gebrek aan kaders, samen met onzekerheid en wantrouwen onder de betrokken partijen, ervoor heeft gezorgd dat het vertrouwen in het participatietraject en in de gemeente gestaag afnam. Het besluit om een compromis te zoeken tussen belangen van betrokken partijen heeft de situatie onnodig op scherp gezet. Een participatietraject was wellicht niet het juiste middel om in te zetten. Dit, gezien het feit dat de belangen van buurtbewoners zo ver uit elkaar lagen. De gemeente constateert dan ook achteraf dat er meer investeringen nodig waren om tot een breed gedragen oplossing te komen.

---

⁴¹ Artikel 4 en 5 Participatieverordening.

6. Wat zijn de conclusies en aanbevelingen?

6.1. Inleiding

In dit onderzoek stond de vraag centraal of de gemeente heeft gedaan wat bewoners in redelijkheid van haar mogen verwachten als het gaat om een participatietraject. Bij de beantwoording van deze vraag heeft de Kinderombudsman gekeken naar relevante omstandigheden waarmee de gemeente rekening moest houden en welke overwegingen een rol hebben gespeeld bij de besluitvorming. Hierbij zijn tevens de ervaringen van omwonenden en dilemma's de gemeente betrokken. De conclusies die de Kinderombudsman trekt en de aanbevelingen die hieruit volgen, komen in dit hoofdstuk aan de orde.

6.2. Bij de start van de participatie onvoldoende onderkend dat sprake is van wantrouwen

De klachten van direct omwonenden van de voetbalkooi in het parkje op het Jeltje de Bosch Kemperpad vinden hun oorsprong in de geluidsoverlast die zij dagelijks ervaren. Het parkje is vooral bedoeld als een ontmoetingsplek voor volwassenen én voor kinderen. Waar sommigen het park zien als een waardevolle speelplek en sociale ruimte ervaren anderen het als een bron van langdurige overlast en inbreuk op hun woongenot. Hoewel er geen diepgaand onderzoek is gedaan naar de historische context blijkt uit de huidige onvrede dat de herinrichting van het park in 2014 niet voldoende tegemoetkwam aan de behoeften van de bewoners. Dit heeft geleid tot verwijten over de rol van de gemeente in die periode. Een ander belangrijk signaal dat door de gemeente werd gemist is dat zij zichzelf niet als onderdeel van het probleem zag, terwijl bewoners haar wel als zodanig beschouwden. Het gemiste signaal versterkte het wantrouwen en maakte het lastig om tot een passende oplossing te komen. De langdurige verdeeldheid tussen bewonersgroepen, het gebrek aan vertrouwen in de gemeente en het gebrek aan inclusie van kinderen in het proces zijn signalen die onvoldoende werden opgepakt of niet goed werden geïnterpreteerd door de gemeente. Hierdoor nam het wantrouwen toe en werd de kloof tussen de gemeente en de betrokken partijen groter. Het participatietraject, zoals destijds vormgegeven, bleek niet het juiste middel om het wantrouwen weg te nemen.

6.3. Belangen van bewoners onvoldoende geborgd gedurende participatietraject

De gemeente heeft bij aanvang van het participatietraject aan het Jeltje de Bosch Kemperpad onvoldoende geïnvesteerd in een goede voorbereiding, terwijl dat – achteraf bezien – belangrijk was vanwege het grote wantrouwen van bewoners in de gemeente. Hoewel de gemeente op de hoogte was van het conflict en de complexe geschiedenis heeft zij hier onvoldoende op geanticipeerd. Vanuit de behoorlijkheid bezien mag een bewoner van een participatietraject verwachten dat de gemeente een dergelijk traject goed voorbereidt. Bewoners moeten zoveel mogelijk worden betrokken bij het maken van plannen en beleid. Dit gebeurt via een plan dat de doelen, de doelgroep, de mate van invloed én de kaders van het participatietraject beschrijft. Daarnaast moet participatie inclusief zijn, wat betekent dat taal, werkvormen en locaties afgestemd worden op de doelgroep. De gemeente zou moeten streven naar gelijkwaardige samenwerking tussen burgers en de gemeente en dit moeten uitdragen. Het expliciet erkennen van deze rol kan bijdragen aan het vertrouwen van betrokkenen. Die willen namelijk zien dat de gemeente niet alleen faciliteert maar ook actief meewerkt aan een betekenisvol proces van participatie. En dat motiveert anderen om het traject te doorlopen teneinde samen tot oplossingen te komen. De inzet van een participatietraject kan op die manier een waardevolle bijdrage leveren aan het verbeteren van onderlinge relaties en het vergroten van acceptatie van veranderingen in de leefomgeving.

Doordat een participatieplan ontbrak voorafgaand aan het participatietraject waren de ervaringen van de omwonenden, zo bleek later, overwegend negatief. Dit kwam mede doordat het voor hen niet

duidelijk was waarover zij wel of niet mochten meepraten of meebeslissen. Na jaren van overleg zagen zij geen verandering en ervoeren zij het participatietraject als een schijnvertoning. En omdat tijdens het participatietraject de emoties (nog) verder opliepen werd het gevoel versterkt dat een betekenisvolle participatie niet meer mogelijk was. De gemeente is er onvoldoende in geslaagd de bewoners vanaf de start goed geïnformeerd bij het participatietraject te betrekken. Dat heeft uiteindelijk zijn weerslag gehad op het verdere proces. Bewoners voelden zich niet serieus genomen, niet gehoord en gezien, vonden de gemeente vooringenomen en verloren het vertrouwen in de gemeente. Hun belangen werden onvoldoende geborgd.

6.4. Kinderrechten onder druk

De gemeente stond voor een lastige opgave: het vinden van een balans tussen het verminderen van de geluidsoverlast, waar al jarenlang klachten over zijn, én het recht van kinderen om te spelen. Het proces werd bemoeilijkt door het gebrek aan vertrouwen van bewoners en de media-aandacht, die de spanningen verder vergrootten. Hoewel de gemeente met een compromis tussen de voorstellen van beide bewonersgroepen dacht een breed gedragen besluit te hebben genomen, bleek dit uiteindelijk niet zo te zijn. Bij het nemen van het besluit is onvoldoende rekening gehouden met de belangen van kinderen. Het verminderen van de geluidsoverlast stond centraal, ondanks dat de gemeente had aangegeven het belangrijk te vinden dat kinderen op het pleintje kunnen spelen en bewegen. Zij maakte in haar besluit van juli 2023 onvoldoende concreet hoe dit uitgangspunt is meegewogen. Dit knelt te meer omdat de mogelijkheid om te onderzoeken of er elders speelvoorzieningen voor kinderen aanwezig zijn, ook niet nader werd uitgewerkt.

Vanuit het Kinderrechtenverdrag, een verdrag dat door Nederland is getekend en geratificeerd, gelden voor elke situatie waar kinderen bij zijn betrokken de volgende vier kernbepalingen: artikel 2 (recht op bescherming tegen discriminatie), artikel 3 (de belangen van kinderen zijn de eerste overweging), artikel 6 (het recht op een gezonde ontwikkeling) en tot slot artikel 12 (het recht om als kind jouw mening te kunnen geven en dat daar belang aan wordt gehecht). Uit deze artikelen in onderlinge samenhang volgt dat de belangen van kinderen de eerste overweging horen te zijn en bij een conflict met andere belangen horen te prevaleren. Een kind is een zelfstandige drager van rechten en in beleid en besluitvorming, die kinderen aangaan moet daar aandacht voor zijn. Hierbij moet dus de stem van kinderen worden gehoord.

Kinderparticipatie vereist dat kinderen serieus genomen worden én dat hun betrokkenheid betekenisvol is. Om een belangenafweging te kunnen maken die recht doet aan de situatie op het pleintje, had de gemeente de kinderen actief moeten betrekken, zoals vereist is in het kader van het 'beste besluit voor het kind'. Dat de gemeente dit niet heeft gedaan omdat ouders hier niet op in zijn gegaan, doet daar niks aan af.⁴² Er rustte op de gemeente de verplichting om passende alternatieven te zoeken, bijvoorbeeld door samen te werken met instanties die gespecialiseerd zijn in het behartigen van kinderbelangen of door actief kinderparticipatie te faciliteren en een veilige omgeving te creëren waarin kinderen hun mening kunnen geven.

De Kinderombudsman concludeert dat er bij de besluitvorming te weinig aandacht is geweest voor het belang van het kind. Opvallend is dat de Amsterdamse participatieverordening, die in september 2024 in werking is getreden, geen verankering bevat van de verplichtingen uit artikel 3 en 12 IVRK. Dit is een gemiste kans, aangezien het verankeren van deze verplichting kan bijdragen aan een betere toetsing van het belang van het kind, met name in kwesties die hen raken. Daarnaast

---

⁴² Zo had de gemeente ouders kunnen wijzen op het belang van kinderparticipatie en hen moeten stimuleren hun kinderen aan het traject te laten deelnemen.

ontbreekt er een Child Safeguarding beleid dat niet alleen een veilige en kindvriendelijke omgeving binnen participatieprocessen bevordert, maar ook bescherming biedt in de bredere context waarin kinderen zich bevinden.

6.5. Aanbevelingen

De Kinderombudsman doet de gemeente de volgende aanbevelingen:

1. Werk met een participatieplan.

Ontwikkel een participatieplan dat niet alleen de doelen en kaders van het proces beschrijft, maar ook aandacht besteedt aan de historische context. Neem in het plan op hoe geïnvesteerd kan worden in vertrouwen en communicatie, mocht dit nodig zijn om een constructieve basis te leggen. Indien andere interventies vereist zijn, zoals mediation of gezamenlijke sessies, kan dit parallel aan het participatietraject worden uitgevoerd. Het plan biedt een leidraad om de juiste keuzes te maken en schijnparticipatie te voorkomen.

2. Zorg voor inclusieve participatie voor alle belanghebbenden.

Betrek actief alle belanghebbenden, inclusief kinderen, bij het proces. Inclusieve participatie betekent dat niemand wordt uitgesloten en dat de werkvormen, locaties en communicatie worden afgestemd op de diverse behoeften van de doelgroep.

3. Veranker kinderpacticipatie in beleid.

Zorg dat kinderpacticipatie een integraal onderdeel wordt van de Participatieverordening, met een expliciete verwijzing naar de verplichtingen uit artikelen 3 en 12 IVRK. Dit houdt in dat kinderen toegang krijgen tot begrijpelijke en relevante informatie, de ruimte krijgen om hun mening te geven, en dat hun input zichtbaar wordt meegenomen in de besluitvorming. Neem hierbij ook de richtlijnen van Child Safeguarding op.

4. Ga op zoek naar praktische oplossingen voor conflicten en overlast.

Combineer participatie met andere maatregelen die bijdragen aan het verminderen van conflicten en overlast, zoals het opstellen van een gedragscode, geluiddempende maatregelen, eventuele alcoholverboden of aangepaste gebruikstijden. Hiermee worden alternatieven geboden die conflicten direct aanpakken en bijdragen aan herstel van vertrouwen en verbetering van de leefbaarheid, waarbij op efficiënte en doeltreffende wijze de meest urgente verbeteringen worden doorgevoerd.

5. Voorkom schijnparticipatie.

Neem in het participatieplan een toetsingsmechanisme op om te beoordelen of het traject daadwerkelijk bijdraagt aan participatie. Dit vraagt om zelfreflectie en evaluatie, met name bij complexe vraagstukken zoals deze, om transparantie en vertrouwen te waarborgen.

6. Investeer in training van gemeentelijke medewerkers.

Het is belangrijk dat ambtenaren goed zijn voorbereid op het begeleiden van participatieprocessen. Zorg dat zij begrijpen wat participatie inhoudt, hoe zij met uiteenlopende belangen omgaan en conflicten kunnen beheersen zonder dat dit tot escalatie leidt. Betrek hierbij indien nodig jeugd- en gedragsprofessionals om specifieke expertise in te brengen.

Bijlage: literatuurlijst

1. Gemeente Amsterdam. *Bewonersparticipatie: Hoe bewoners invloed kunnen uitoefenen op hun omgeving*. Beschikbaar via: <https://www.amsterdam.nl/bestuur-organisatie/invloed/bewonersparticipatie/>
2. Gemeente Amsterdam. *Maatregelen Jeltje de Bosch Kemperpad, 19 juli 2023*. Beschikbaar via: <https://west.notubiz.nl/document/13014792/1>
3. Participatieverordening gemeente Amsterdam. Beschikbaar via: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR723122/1>
4. Memo JZ. *Advies rapport geluidsmetingen postzegelparkje OW, 13 oktober 2022*. Beschikbaar via: <https://west.notubiz.nl/document/12949343/2>
5. Memo SDC. *Voorstel aanpassingen Jeltje de Bosch Kemperpad, 20 juni 2023*. Beschikbaar via: <https://west.notubiz.nl/document/12949339/2>
6. Kinderombudsman. *Het beste besluit: Richtlijnen voor het betrekken van kinderen bij besluitvorming*. Beschikbaar via: <https://www.kinderombudsman.nl/brochure-het-beste-besluit>
7. Kinderrechten.nl. *Artikel 12: Het betrekken van kinderen bij besluitvorming*. Beschikbaar via: <https://www.kinderrechten.nl/kinderrechten-vw/artikel-12-betrekken-kind/>
8. UNICEF Nederland. *Overzicht betekenisvolle participatie binnen Child Friendly Cities Initiatives (CFCI)*. Beschikbaar via: <https://www.unicef.nl>
10. Stad en Groen. *Een speelplek die verdwijnt, krijgen we niet meer terug*. Beschikbaar via: <https://www.stad-en-groen.nl/article/36891/een-speelplek-die-verdwijnt-krijgen-we-niet-meer-terug>
11. Jantje Beton. *27% van de speeltuinen in Nederland wordt binnen nu en 5 jaar opgeheven*. Beschikbaar via: <https://jantjebeton.nl/pers/27-van-de-speeltuinen-in-nederland-wordt-binnen-nu-en-5-jaar-opgeheven>
12. GroenLinks Amsterdam. *Voetbalkooi en geluidsoverlast Jeltje de Bosch Kemperpad*. Beschikbaar via: <https://amsterdam.groenlinks.nl/nieuws/voetbalkooi-en-geluidsoverlast-jeltje-de-bosch-kemperpad>
13. De Westkrant. *Plan kleinere voetbalkooi splitst buurt en politiek in West*. Beschikbaar via: <https://www.dewestkrant.nl/plan-kleinere-voetbalkooi-splitst-buurt-en-politiek-in-west/>
14. Rechtbank Amsterdam, 28 november 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:7529.
15. Algemene wet bestuursrecht, afdeling 3.4.
16. Artikelen 3 en 12 van het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind.

Onderzoek en rapporten

17. Neijboer, D., Pehlivan, T., & Strating, G. *Kinderen ontwerpen hun natuurspeeltuin: Spelen met de Elementen in de grote stad*. Stichting Alexander, november 2010. Ontwerp door Kroonenpartners, drukwerk door OCC de Hoog, Oosterhout.
18. Nationale Ombudsman. *Een goed begin is het halve werk: Een onderzoek naar participatie bij infrastructurele rijksprojecten*. Rapport 2019/041, 10 oktober 2019.
19. VNG. *Aan de slag met participatie*. Beschikbaar via: <https://vng.nl/artikelen/participatie-de-lokale-democratie-versterken>
20. ProDemos. *Monitor burgerparticipatie 2018*. Den Haag: ProDemos, 2018.
21. Van Dalftsen, F., Wesseling, H. & Blok, S. *Leren in Participatieland: Slimme participatielessen uit de praktijk*. Utrecht: Berenschot, 2021.
22. Visser, V., van Popering-Verkerk, J. & van Buuren, A. *Onderbouwd ontwerpen aan participatieprocessen: Kennisbasis participatie in de fysieke leefomgeving*. GovernEUR, Erasmus Universiteit Rotterdam, 2019.
23. Michels, A.M.B. *De democratische waarde van burgerparticipatie: interactief bestuur en deliberatieve fora*. Bestuurskunde, 20(2), 75-84.

Boeken en handboeken

24. M. Blaak e.a. (red.). *Handboek Internationaal Jeugdrecht*. Leiden: Defence for Children, 2012, p. 262.
25. Derksen, W. & Boogers, M. *De burger als partner: Handboek burgerparticipatie bij gemeentelijk beleid*.
26. Vermaak, H. & De Caluwé, L. *De kunst van het samenwerken: Over interactieve beleidsvorming*.
27. Arnstein, S.R. *A Ladder of Citizen Participation*. International Association for Public Participation (IAP2).
28. Hart, R. *Children's Participation: From Tokenism to Citizenship*.
29. Cornwall, A. & Gaventa, J. *Power, Participation and Political Renewal*.

buitenspel

Een onderzoek naar
het participatietraject
rond de openbare ruimte
op het Jeltje de Bosch
Kemperpad.